

реб, урізноманітненні програм, які істотним чином відрізняються від тих, що реалізуються у традиційній освіті. В результаті проведеного аналізу, можна зробити висновок, що проблема організації освіти дорослих на усіх рівнях є далекою від розв'язання та потребує ґрунтовного дослідження й вивчення вітчизняного і зарубіжного досвіду. Водночас для поширення позитивного досвіду пропонується розпочати створення обласних центрів освіти дорослих, із перспективою створення всеукраїнської мережі таких центрів.

1. Долматова Д.Т. Андрагогіка як наукова дисципліна: історія та сучасний стан / Д.Т. Долматова. – Всеосвіта. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/andragogika-ak-naukova-disciplina-istoria-ta-sucasnij-stan-79538.html> – Дата перегляду: 10.02.2020;

2. Університет третього віку, м. Дніпро. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/UTVdp/> – Дата перегляду: 10.02.2020;

3. Університет третього віку. – Університет ім. Альфреда Нобеля. – Режим доступу: http://www.duer.edu/uk/third_age_university_group/university_of_the_third_age – Дата перегляду: 10.02.2020;

4. Центр «Європейська освіта дорослих» Миколаїв – Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/1239795879377961/> – Дата перегляду: 10.02.2020.

Ділігул Аліна Сергіївна
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

КОНТРОЛЬ ТА ПЕРЕВІРКА ДОТРИМАННЯ ЮРИДИЧНИМИ ТА ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ-ПІДПРИЄМЦЯМИ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ПРАЦЮ

Сучасний розвиток українського суспільства вимагає подальшого зміцнення законності в усіх сферах діяльності людини, зокрема в галузі дотримання трудового законодавства. За останній час значно збільшилася кількість порушень трудових та інших соціальних прав громадян.

Окремі аспекти досліджуваної проблематики вже було висвітлено в наукових працях представників різних галузей права, серед яких варто відзначити В. С. Андрєєва, С. Ф. Васличева, В. С. Венедиктова, О. М. Бандурку, В. М. Гаращука, В. Я. Гоца, О. Е. Денисову, В. В. Жернакова, Г. О. Замченко, С. О. Іванова, М. В. Косюту, Р. З. Лівшиця, А. С. Мельника, П. Д. Пилипенка, Г. В. Подгорну, Є. М. Поповича, О. І. Процевського, Н. М. Хуторян, О. Н. Ярмиша та ін.

Проте, незважаючи на назрілу необхідність, питання нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства, як складової цілісного правового

го явища, не були предметом окремого комплексного дослідження, чинне в Україні законодавство також не є досконалим станом на сьогодні, що й обумовлює актуальність обраної теми.

Як зазначає А. С. Мельник, поняття «дотримання трудового законодавства» має досить широкий зміст. Поряд із власне дотриманням трудового законодавства, що представляє активну діяльність із виконання вимог закону, воно охоплює також усі інші форми реалізації трудового права, зокрема й дотримання законів, що зазвичай трактується як дотримання вимог, установлених законом. Якщо закони не проводяться в життя, а залишатимуться лише на папері, то воля законодавця виявиться хіба що добрим побажанням або рекомендацією. Тому, на думку автора, забезпечення трудового законодавства, на що спрямовано діяльність органів виконавчої влади та інших органів нагляду та контролю, є неодмінною умовою дотримання законодавства про працю [3, с. 642].

Так, перевірку дотримання трудового законодавства відповідно до Кодексу законів України про працю, уповноважені здійснювати центральні органи виконавчої влади шляхом проведення перевірок (інспекційних відвідувань) суб'єктів використання найманої праці, проте, наразі постає питання щодо законодавчого врегулювання порядку, форми та повноважень органів ДЕРЖПРАЦІ на здійснення діяльності з контролю за дотриманням юридичними та фізичними особами-підприємцями, що використовують у своїй діяльності найману працю.

Зокрема, статтею 5 Порядку здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 295 визначено підстави проведення інспекційного відвідування, а саме: за зверненням працівника про порушення стосовно нього законодавства про працю; за зверненням фізичної особи, стосовно якої порушено правила оформлення трудових відносин; за рішенням керівника органу контролю про проведення інспекційних відвідувань виключно з питань виявлення неоформлених трудових відносин, прийнятим за результатами аналізу інформації, отриманої із засобів масової інформації, інших джерел, доступ до яких не обмежений законодавством; за рішенням суду; за повідомленням посадових осіб органів державного нагляду (контролю), правоохоронних органів про виявлені в ході виконання ними повноважень ознак порушення законодавства про працю; за інформацією Держстату та її територіальних органів про наявність заборгованості з виплати заробітної плати; ДПС та її територіальних органів; за інформацією профспілкових органів про порушення прав працівників, які є членами профспілки; за зверненням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; за запитом народного депутата; у разі невиконання вимог припису.

При чому, деякі рішення про доцільність проведення відповідних заходів приймає керівник органу контролю чи його заступник, деякі інспекційні відвідування проводяться виключно з питань виявлення неоформлених тру-

дових відносин, а деякі інспекційні відвідування або рішення інспектора праці про відвідування роботодавця підлягають повідомній реєстрації Держпраці чи її територіальним органом до початку їх проведення [1].

В Україні наразі основним органом, що проводить перевірку дотримання трудового законодавства виступає інспекція з питань праці та зайнятості населення міських рад, яка проводить перевірки дотримання законодавства про працю та у випадку порушення вимог чинного трудового законодавства, виносить приписи, нараховує штрафні санкції.

Проте, відповідно до 62ст. 260 КЗпП, державний нагляд за додержанням законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці. Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, розглядає справи: про порушення законодавчих та інших нормативних актів про охорону праці, щодо безпечного ведення робіт, зберігання, використання та обліку вибухових матеріалів у галузях промисловості та на об'єктах, підконтрольних центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці, про порушення законодавства про надра, а також невиконання законних вимог посадових осіб центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони праці [2].

В свою чергу, систему центральних органів виконавчої влади складають: міністерства; інші центральні органи виконавчої влади (державні комітети та інші органи, статус яких прирівнюється до державного комітету; центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом.

З вищевикладеного вбачається, що виконавчі органи місцевого самоврядування, не уповноважені на здійснення перевірок у сфері охорони праці, проте фактично саме ними наразі в Україні здійснюється більшість таких перевірок.

Недосконалим є чинне законодавство України, яким встановлюється порядок проведення перевірок за дотриманням законодавства про працю. Так, на офіційному веб-сайті Державної регуляторної служби розміщено інформацію про визнання за рішенням суду нечинною постанову КМУ від 26.04.17 р. № 295 «Деякі питання реалізації 62ст. 259 КЗпП та 62ст. 34 Закону від 21.05.97 р. № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» (далі – Постанова № 295). Цією постановою були затверджені порядки здійснення державного контролю та нагляду за додержанням законодавства про працю, які регулювали процедуру проведення інспекторами Держпраці інспекційних відвідувань. Постанову від 14.05.19 р. У справі № 826/8917/17 було винесено Шостим апеляційним адміністративним судом та рішення набрало законної сили.

Нового порядку проведення перевірок законодавчо ще не встановлено. Таким чином станом на сьогодні будь-яка діяльність з контролю за дотриманням трудового законодавства є незаконною, що суперечить вимогам Кодексу

законів України про працю, яким визначено обов'язковість здійснення органами державної влади контролю за дотриманням трудового законодавства.

Проте й проведення таких перевірок інспекцією з питань праці порушує норми Конституції України, зокрема відповідно до ст. 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

З чого випливає, що діяльність інспекцій з питань праці та зайнятості населення наразі є незаконною, проте все найчастіше зустрічається.

Таким чином, на сьогодні відсутнє чітке законодавче врегулювання порядку, підстав та повноважень на проведення перевірок за дотриманням трудового законодавства, з чого випливає потреба у розробленні нового нормативно-правового акту, який би встановлював порядок та процедуру проведення перевірок дотримання юридичними та фізичними особами-підприємцями, які використовують найману працю, повноваження органів місцевого самоврядування на проведення перевірок з дотримання законодавства про працю та чітке визначення переліку органів, уповноважених на проведення перевірок, інспекційних відвідувань з метою контролю за дотриманням законодавства про працю.

1. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 квітня 2017р. № 295 «Про деякі питання реалізації статті 259 Кодексу законів про працю України» та статті 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/295-2017-%D0%BF>

2. *Кодекс законів про працю // Затверджений Законом № 322-VIII від 10.12.71 ВВР, 1971, додаток до № 50, ст. 375.* [Електронний ресурс] Режим доступу – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

3. Мельник А. С. Нагляд та контроль за дотриманням трудового законодавства в Україні / А. С. Мельник // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 640–644 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11maczvu.pdf>

4. Платформа «Ліга – Закон» [Електронний ресурс] Режим доступу – <http://www.ligazakon.ua/ru/>